

Felles rapport

A-krimforum 2025

Erfaringer fra sivilsamfunnsorganisasjoner
som bistår arbeidstakere utsatt for utnyttelse
i arbeidslivet

*A-krimforum er et samarbeidsforum
for organisasjoner som arbeider med å forebygge
og bekjempe arbeidslivskriminalitet.
Et sentralt mål for forumet er politisk påvirkning
for bedre rammevilkår og sikre at tiltak bygger
på reelle behov, er kunnskapsbaserte
med trender identifisert i feltet.*

Caritas Norge • Kirkens Bymisjon • Frelsesarmeen
Fair Play Bygg Oslo og omegn • Jussbuss

Oslo, 2026

Forord

– Denne rapporten bygger på materiale samlet inn i møte med arbeidstakere som på ulike vis er utnyttet i arbeidslivet og som våre organisasjoner har gitt bistand, råd, veiledning til eller varsler om kriminaliteten til myndighetene.

Arbeidslivskriminalitet, såkalt a-krim, er en profittmotivert kriminalitetsform som opptrer i arbeidslivet. Mange metoder blir benyttet og disse bryter ofte mot flere regelverk samtidig. Både skattekriminalitet, arbeidsmiljøkriminalitet, økokrim, bedrageri, konkursskriminalitet og ulike former for utnyttning av arbeidstakere kan inngå i a-krimbegrepet. Ofte er a-krim organisert, det er alltid profittmotivert og det kan involvere et større nettverk av aktører med ulike roller. Noen aktører er særlig aktive og kan beskrives som sentrale trusselaktører. Denne rapporten bygger på materiale samlet inn i møte med arbeidstakere som på ulike vis er utnyttet i arbeidslivet og som våre organisasjoner har gitt bistand, råd, veiledning til eller varsler om kriminaliteten til myndighetene. Disse arbeidstakerne representerer ei gruppe som må bære det største tapet som følge av aktiviteten til a-krimaktørene. Tapet for velferdsstaten og det seriøse næringslivet er i liten grad omtalt i rapporten.

Organisasjonene i A-krim-forum samlet.
Foto: Kristine Brastad
Dammen/Vårt Oslo

Innhold

Forord	3
1. Innledning	5
2. Tall fra feltet	6
2.1 Samlet oversikt	7
2.2 Fair Play Bygg Oslos varsler etter sårbarhetskategori	8
2.3 Fair Play Bygg Oslos og omegns varsler etter sakstype (utvalg)	9
2.4 Fair Play Bygg Oslos varsler etter bransje (topp 10)	10
2.5 Caritas' rettslige bistand i 2025	11
2.6 Jussbuss' arbeidsrettssaker	13
2.7 Frelsesarmeen	15
2.8 Kirkens bymisjon	16
3. Hva vi ser i praksis	17
3.1 Hvem rammes	17
3.2 Rekruttering og utnyttelsesmekanismer	18
3.3 Bransjebildet	19
3.4 Lønnstyper som gjennomgående problem	19
4. Eksempler på konsekvenser for de som rammes	20
Sak 1: Fallulykke ved datasenter – uten forsikring og uten sykepenger (Fair Play Bygg Oslo)	20
Sak 2: Rekruttert på parkeringsplass – trusler, vold og henlagt politianmeldelse (Caritas)	21
Sak 3: Bestridelse av sykemeldinger som pressmiddel (Kirkens Bymisjon)	22
Sak 4: Stråmannsforetak og tvist om arbeidstakerstatus (Frelsesarmeen)	23
Sak 5: Arbeid uten lønn i serveringsbransjen (Jussbuss)	25
5. Nye tendenser i 2025	26
6. Samarbeid mellom organisasjonene	30
7. anbefalinger	31
1. Øk ressursene til førstelinjeorganisasjonene	31
2. Styrk arbeidstakernes tilgang til rettshjelp ved lønnstyper	32
3. Skjerp kravene til arbeidsgivers bestridelse av sykemeldinger	32
4. Styrk håndhevingen overfor gjengangere	32
5. Ansvarliggjøring av oppdragsgivere	32
8. Konklusjon	33

1

Innledning

Denne rapporten oppsummerer erfaringer a-krimarbeidet i organisasjonene i 2025. Målet er å synliggjøre utviklingstrekk og utfordringer som bør være kjent for beslutningstakere, myndigheter og andre aktører med ansvar for å bekjempe a-krim. Rapporten bygger på innrapporterte tall, casebeskrivelser og erfaringsbasert kunnskap fra følgende organisasjoner:

– Målet er å synliggjøre utviklingstrekk og utfordringer som bør være kjent for beslutningstakere, myndigheter og andre aktører med ansvar for å bekjempe a-krim.

Caritas Norge: Lavterskeltilbud i form av ressurscenter i Oslo og andre byer i Norge. Rettshjelpsteamet til Caritas gir juridisk bistand i utnyttelssaker til arbeidstakere over hele Norge.

Kirkens Bymisjon: Rettshjelp A-krim og ulike lavterskeltilbud med bl.a råd og veiledning på Bymisjonscenteret, Oslo. Tverrfaglig arbeid med arbeidslivskriminalitet.

Frelsesarmeen: Lavterskeltilbud i Oslo som tilbyr hjelp gjennom sosialfaglig oppfølging og juridisk samarbeid, samt en landsdekkende seniorrådgiverstilling innen arbeidslivskriminalitet som gir faglig veiledning til Frelsesarmeens tiltak.

Fair Play Bygg Oslo og omegn (FPBO): Topartssamarbeid mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, avslører, forebygger og dokumenterer lovbrudd i bransjen.

Jussbuss: Studentdrevet rettshjelpstiltak ved Universitetet i Oslo. 21–24 jusstudenter jobber fulltid og 10–12 jusstudenter jobber deltid med å tilby gratis rettshjelp. Jussbuss driver også oppsøkende virksomhet i fengsler, på voksenopplæring og andre tiltak for personer som står på utsiden av samfunnet.

I tillegg deltar representanter fra Arbeidstilsynet, Fafo og LO/Fellesforbundet som observatører i forumet.

Sheraz Malik (Kirkens Bymisjon), Aleksandra Czech-Havnerås (Frelsesarmeen) og Lejla Maloku Valsgaard (Caritas) presenterer A-krimforum på Svart økonomikonferansen 2026.

Foto: Synnøve Økland Jahnsen

2

Tall fra feltet

2.0 Tall fra feltet	s. 6
2.1 Samlet oversikt	s. 7
2.2 Fair Play Bygg Oslos varsler etter sårbarhets kategori	s. 8
2.3 Fair Play Bygg Oslos og omegns varsler etter sakstype (utvalg)	s. 9
2.4 Fair Play Bygg Oslos varsler etter bransje (topp 10)	s. 10
2.5 Caritas' rettslige bistand i 2025	s. 11
2.6 Jussbuss' arbeidsretts-saker	s. 13
2.7 Frelsesarmeen	s. 15
2.8 Kirkens bymisjon	s. 16

Organisasjonene i A-krimforum rapporterer samlet om høy aktivitet i 2025. Tallene nedenfor gir et bilde av omfanget av saker knyttet til arbeidslivskriminalitet.

Der det har vært mulig, er det brukt tall fra Oslo som geografisk område. For Caritas har det imidlertid ikke vært mulig å skille ut Oslo-spesifikke tall, ettersom organisasjonen har flere hjelpesentre i Norge. I dette tilfellet er nasjonale tall inkludert, men erfaringen er at en betydelig andel av sakene gjelder Oslo. Det kan være vanskelig å skille Oslo fra resten av det sentrale Østlandet, som ofte er i samme marked. Dersom vi måler på «gjerningssted» vil det ofte være Oslo, mens bedriftenes forretningsadresse kan være i andre kommuner i regionen. Arbeidstakerne er ofte bosatt midlertidig i Oslo eller nabokommunene. Særlig i kommunene øst for Oslo er det mange midlertidig bosatte arbeidstakere.

Det må også understrekes at arbeidslivskriminalitet ofte er sammenvevd med andre problemstillinger, og at eksakte tall derfor er vanskelig å oppgi.

Maria Reiten Hindahl og Sazgar Amini fra Caritas etter medhold i forlikrådet.
Fakismile: Caritas Norge

2.1 Samlet oversikt

Tabell 1.
Oversikt over a-krimsaker
behandlet av organisasjonene

Organisasjon	Nøkkeltall	Beskrivelse
Caritas	150	Saker knyttet til arbeidsutnyttelse der det ble gitt juridisk bistand og saksoppfølging. 99 av disse handlet om lønnstyveri.
Kirkens Bymisjon	200+	A-krim-relaterte saker registrert av sosialkonsulenter eller jurister. Fra enkle avklaringsamtaler til saker med langvarig oppfølging.
Frelsesarmeen	143	Personer med saker knyttet til arbeidslivskriminalitet og arbeidsutnyttelse. 54 tips om a-krim hvorav 31 gjaldt lønnstyveri.
Fair Play Bygg Oslo	383	Varsler sendt i 2025, 72 gjaldt lønnstyveri
Jussbuss	346	Arbeidsrettssaker registrert av Jussbuss, de fleste sakene omhandler lønn og oppsigelse. Gjelder Oslo-området.
Samlet	1222	

– Om lag 60 % av sakene er knyttet til utestående lønn.

Materialet fra organisasjonene viser at saker knyttet til lønn og andre godtgjøringer utgjør en betydelig del av arbeidet. Noe dobbeltrapporing vil forekomme i rapporten, ettersom flere arbeidstakere oppsøker flere av organisasjonene for hjelp. Det antas at i underkant av 100 saker er registrert av minst to organisasjoner. Organisasjonene henviser også saker til hverandre ut fra kompetanse, mandat og kapasitet. For eksempel vil Fair Play Bygg Oslo og omegn i enkelte saker henviser arbeidstakere til organisasjoner som tilbyr juridisk bistand, mens organisasjoner med fokus på rettshjelp kan sende saker videre til Fair Play Bygg Oslo og omegn for innhenting av informasjon eller varsling til etater. Informasjon deles kun etter samtykke og fullmakt fra arbeidstakeren.

Om lag 60 % av sakene er knyttet til utestående lønn, og mange av disse vil etter straffelovens definisjon kunne kategoriseres som lønnstyveri etter §§ 395 og 396.

– Organisasjonene understreker samtidig at tallene sannsynligvis bare representerer toppen av isfjellet.

Organisasjonene understreker samtidig at tallene sannsynligvis bare representerer toppen av isfjellet. Tallene omfatter ikke saker håndtert av andre organisasjoner eller tiltak, og heller ikke personer som aldri oppsøker hjelp eller melder fra om utnyttelse. Antall saker representerer ikke antall arbeidstakere, det ofte kan være flere personer per sak. Gjennom kartlegging av saker og direkte kontakt med arbeidstakere kommer det frem opplysninger som tyder på betydelige mørketall på feltet.

2.2 Fair Play Bygg Oslos varsler etter sårbarhetskategori

Tabell 2.

Fair Play Bygg Oslo sine saker rapportert på kategori «sårbarhet». Lønnstyveri vil komme under kategori «Sosial dumping»

Sårbarhetskategori	Antall	Prosent
Sosial dumping, utnyttelse, brudd på AML/allmenngjort lønn, færlig arbeid/HMS	92	24 %
Økonomisk kriminalitet	148	39 %
Skatte- og avgiftsunndragelser	58	15 %
Grov utnyttelse av sårbare personer, vold eller trusler	33	9 %
Annet regelverksbrudd	30	8 %
Annet	18	5 %
Trygdemisbruk eller bedragerier	4	1 %
Sum	383	100 %

Lønnstyverisaker kan opptre i flere kategorier. Det er klare indikasjoner på lønnstyveri også i kategoriene «Økonomisk kriminalitet» og «Grov utnyttelse». Der det er lønnstyveri i kombinasjon med vold, trusler om vold, ID-tyveri eller menneskehandel, vil sakene kategoriseres som «Grov utnyttelse». Fair Play Bygg Oslo rapporterer at lønnstyveri opptre i ca. 30 % av sakene, dvs. 115 saker. Det er ofte flere fornærma i hver sak. Typisk lønnskrav er 70 000–140 000 kr.

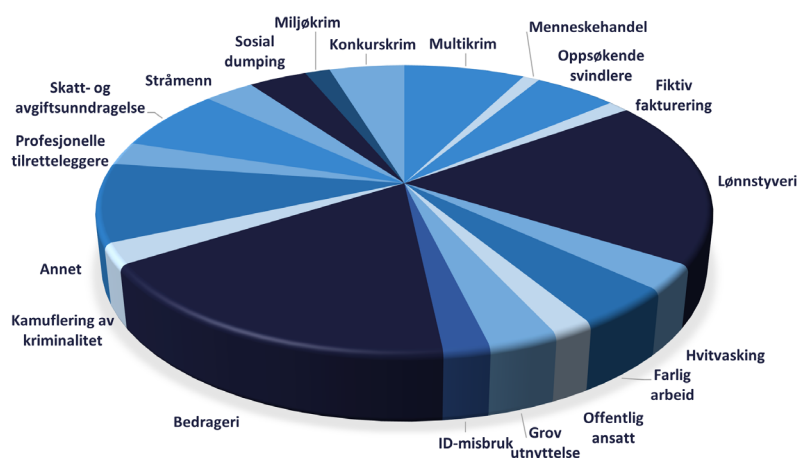
2.3 Fair Play Bygg Oslo og omegns varsler etter sakstype (utvalg)

Tabell 3.
Fair Play Bygg Oslo kategorier
«Sakstyper»

Sakstype	Antall saker
Lønnstyveri	72
Bedrageri/misbruk av kreditt	68
Multikrim	29
Skatt- og avgiftsunndragelse	27
Annet regelverksbrudd	21
Oppsøkende svindlere	20
Konkurskrim	18
Farlig arbeid	17
Sosial dumping	14
Grov utnyttelse	12
Stråmenn	12
Hvitvasking/selvask	11
Profesjonell tilrettelegger	10
Kamuflering av kriminalitet	9
ID-misbruk	8

Fair Play Bygg rapporterer relativt få saker på ID-misbruk. Det er imidlertid stor sannsynlighet at en større del av sakene med Bedrageri/misbruk av kreditt involverer ID-misbruk. Organisasjonen ser at mange av sakene indikerer bruk av stråmann/kvinne som har fått roller av profesjonelle tilretteleggere i foretak for å skjule reelle bakmenn. Disse stråpersonene kan være arbeidstakere som også blir utnyttet i saker med lønnstyveri eller grov utnyttelse. Dette er i hovedsak utenlandske arbeidstakere eller flyktninger, men også personer født i Norge er del av materiale der organisasjonen mistenker ID-misbruk.

A-krim varsler sendt av Fair Play Bygg Oslo og omegns (FPBO årsrapport 2025)

2.4 Fair Play Bygg Oslos varsler etter bransje (topp 10)

Tabell 4.

Saker fra Fair Play Bygg Oslo sortert på bransje på arbeidsgiver/foretak

Bransje	Antall	Prosent
Privatmarkedet bygg	87	23 %
Multikriminell virksomhet	75	20 %
Proffmarkedet bygg - privat	43	11 %
Transport	18	5 %
Annet	19	5 %
Proffmarkedet bygg - offentlig	13	3 %
Eiendomsforvaltning og -utvikling	12	3 %
Bemannings-/utleie av arbeidskraft	11	3 %
Drosje/taxi	9	2 %
Malerarbeid	9	2 %

Vurdering av bransje er både basert på oppgitt industri og en vurdering av virksomheten i foretaket. Der Fair Play Bygg Oslo har funnet klare indikasjoner på koblinger til andre typer kriminalitet, vil bransjen bli satt til «multikriminalitet». Anslaget for multikriminalitet er satt konservativt, omfanget av a-krim i kombinasjon med andre kriminalitetsformer er trolig høyere enn denne statistikken viser.

Lars Mamen, daglig leder i Fair Play Bygg Oslo og omegn.
Fakismile: Dagens Næringsliv

Mener lønnstyverigjengangere unnslipper – staten får regningen

En milliard kroner gikk til lønnsgarantiordningen i fjor. Lars Mamen mener staten ender med regningen når kriminelle utfører lønnstyveri mot sårbare ansatte.

Lars Mamen har i en årrekke vært vokter i byggebransjen som daglig leder i Fair Play Bygg Oslo. Nå slår han alarm om hvordan staten ender med å måtte ta regningen for arbeidslivskriminalitet gjennom lønnsgarantiordningen. Foto: Aleksander Nordahl

Lars Kristian Solem og Øyvind Finstad

 Gi bort

2.5 Caritas' rettslige bistand i 2025

Rettsbistandsteamet i Caritas behandlet totalt 1 317 juridiske henvendelser i 2025. I hoveddelen av sakene ble det gitt juridisk veiledning, mens det i 233 saker ble ytt mer omfattende bistand i form av juridisk oppfølging og saksbehandling. 150 av sakene der det ble gitt juridisk bistand gjaldt utnyttelse i arbeidslivet, og seks personer ble identifisert som mulige ofre for menneskehandel.

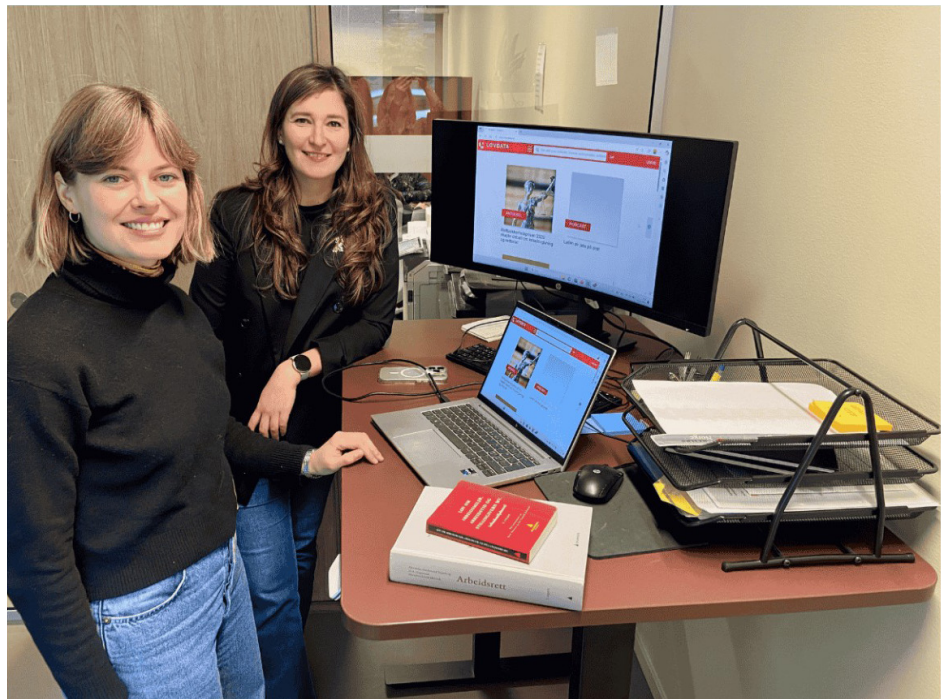
Lønnstyveri var den mest utbredte sakstypen innenfor saker om utnyttelse i arbeidslivet, enten alene eller i kombinasjon med urettmessige oppsigelser, ulovlige permitteringer og press fra arbeidsgiver. I tillegg håndterte rettsbistandsteamet et bredt spekter av tilgrensende problemstillinger, herunder konkursskriminalitet, bruk av stråmenn, ulovlige arbeids- og husleiekontrakter, uregistrerte arbeidsulykker samt tilbakeholdelse av sykepenger.

Teamet har i løpet av året blant annet:

- Representert brukere i forliksrådet med medhold i samtlige saker.
- Bistått ti brukere med å begjære arbeidsgiver konkurs, med videreformidling av informasjon om ulovlig aktivitet til bobestyrere.
- Bistått med politianmeldelser av lønnstyveri og arbeidslivskriminalitet.
- Påklaget 7 henleggelse, hvorav 5 førte til videre etterforskning.
- Sendt tips til Skatteetaten, Arbeidstilsynet, Statens vegvesen, Økokrim og Fair Play Bygg.

Caritas' rettshjelpsteam har i 2025 styrket sin juridiske kompetanse ved at én jurist har aktivert advokatbevilling og en annen har blitt advokatfullmektig. Den styrkede kompetansen har gitt større gjennomslagskraft i forhandlinger med motparter og tilgang til digitale portaler forbeholdt profesjonsutøvere.

Maria Reiten Hindahl og Lejla Maloku Valsgaard fra Caritas' rettshjelpsteam.
Foto: Caritas Norge

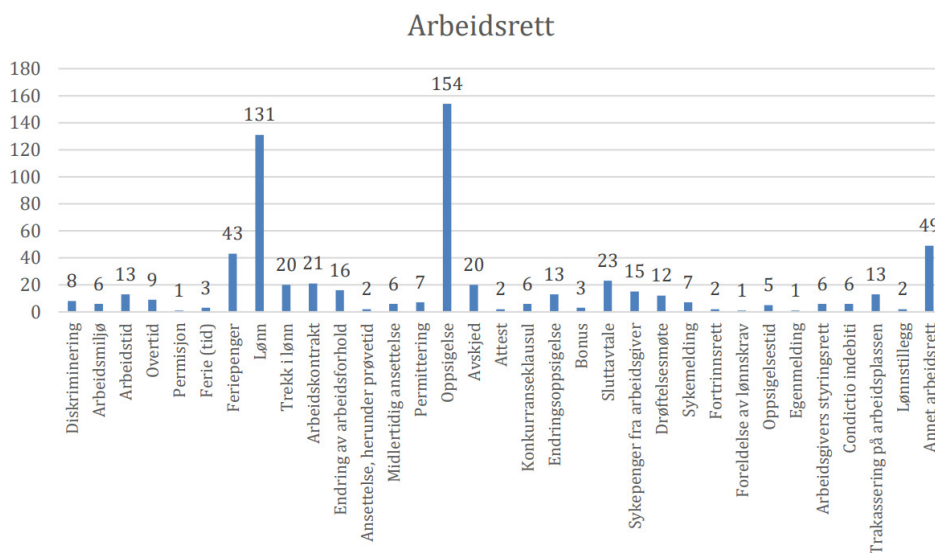

2.6 Jussbuss' arbeidsrettssaker

Jussbuss behandlet 626 arbeidsrettssaker i 2025, opp fra 585 i 2024. De fleste sakene omhandler lønn (131 saker) og oppsigelse (154 saker). I tillegg mottok Jussbuss 43 saker om feriepenger og 20 saker om trekk i lønn. Jussbuss fører ikke tall på hvor mange av sakene de mottar som er a-krim, men opplever at en stor andel av de som tar kontakt har useriøse arbeidsgivere som ikke følger reglene i arbeidsmiljøloven. Mange av de som kontakter Jussbuss er utenlandske arbeidstakere, ofte fra EØS-land og Ukraina. De er som regel ikke fagorganiserte, og jobber typisk i innenfor servicebransjen, renholdsbransjen, transportbransjen og byggebransjen. Flere har blitt utsatt for sosial dumping.

Jussbuss jobber også rettspolitisk. Jussbuss mener at fri rettshjelp i lønnsaker også må inkludere bistand til forliksrådsbehandling og inndrivelse gjennom Namsfogden, og at lønnsinndrivelsesprosessen må forenkles. Jussbuss jobber også blant annet for å endre reglene om individuell avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstid etter aml. § 10-5.

Figur 2.
Saker med arbeidsrett behandlet av Jussbuss i 2025 fordelt på kategori, Jussbuss årsrapport 2025

Syk og tvunget på sosialhjelp

“I dag trenger en arbeidsgiver ingen saklig grunn til å bestride en sykemelding ifra en lege. NAV kan etter 12 måneder beslutte å pålegge arbeidsgiver å betale de første 16 dagene. (...) Jussbuss opplever at denne ordningen først og fremst rammer arbeidstakere i lavtlønnsyrker. Vi har sett flere useriøse arbeidsgivere som kan mistenkes for å spekulere i at arbeidstakere med lavere utdanning eller utenlandsk opphav ikke klarer å hevde sin rett på sykepenger i arbeidsgiverperioden. I dag er det tilnærmet ingen risiko for arbeidsgivere å bestride en sykemelding, og flere fagforeninger opplever at NAV etter 12 måneder som hovedregel ender opp med å pålegge arbeidsgiver å betale for de første 16 dagene.”

Skrevet av Falk Bergem, medarbeider i Jussbuss.

Les hele innlegget på
rettspolitiskdebatt.no

2.7 Frelsesarmeen

I 2025 hadde Frelsesarmeens migrasjonssenter 143 saker knyttet til arbeidslivskriminalitet og arbeidsutnyttelse. Sakene krevde omfattende oppfølging, med totalt 1524 registrerte kontakter, og inkluderte blant annet rådgivning om rettigheter, bistand i dialog med myndigheter og juridisk oppfølging. Totalt mottok 86 personer juridisk bistand. Senteret sendte 54 tips om arbeidslivskriminalitet til Fair Play Bygg Oslo, en økning på 59 % fra året før. Lønnstyveri var den vanligste problemstillingen, ofte kombinert med andre former for kriminalitet som sosial dumping, skatteunndragelse og farlige arbeidsforhold. Erfaringene viser at mange arbeidstakere rekrutteres gjennom uformelle nettverk og møter dårligere vilkår enn lovet, inkludert manglende lønnsutbetaling. Migrasjonssenterets arbeid bidrar til økt oppfølging fra myndigheter, bedre etterlevelse i arbeidslivet og styrkede rettigheter for arbeidstakere. Frelsesarmeen har i 2025 etablert en landsdekkende seniorrådgiverstilling innen arbeidslivskriminalitet. Stillingen gir faglig veiledning til Frelsesarmeens tiltak nasjonalt og arbeider med interessepolitisk påvirkning knyttet til arbeidslivskriminalitet og rettssikkerheten til personer som rammes.

Aleksandra Czech-Havnerås,
Frelsesarmeen, i Sogn Avis.
Fakismile: Sogn Avis

Lærdal

Sterke skuldingar mot lærdalsbedrift: - Alvorleg og useriøst

- Det er alt for enkelt for arbeidsgjevarar å manipulera eller feilregistrera opplysningar i offentlege register, meiner Aleksandra Czech-Havnerås. Foto: Frelsesarmeen

2.8 Kirkens Bymisjon

Sakene omfattet et bredt spekter av rettsområder og problemstillinger. Lønnstyper og urettmessige oppsigelser utgjorde hovedtyngden av sakene, og flere av disse utviklet seg til konkursrelaterte prosesser hvor juridisk bistand var nødvendig for å fremme krav og sikre rettigheter. I forlengelsen av arbeidet mot arbeidsutnyttelse har målgruppen også fått bistand på andre rettsområder. Dette inkluderer klager på NAV- og UDI-vedtak, tvister med utleiere, anmeldelser og klager på henleggelse av anmeldelser til politiet, samt varsler til Fair Play Bygg Oslo, Arbeidstilsynet og Mattilsynet. Videre har Rettshjelp A-krim bistått med juridiske henvendelser til Namsfogden, Statsforvalteren, Sivilombudsmannen, Skatteetaten og Folkeregisteret, samt i konkursrelaterte saker der krav er fremmet overfor bobestyrer eller domstolene. A-krim får konsekvenser for arbeiderne på mange livsområder. I mange saker er det avgjørende med tverrfaglig bistand, psykososial støtte, beskyttelse og avklaring av rettigheter til livsopphold. Dette kan både være en forutsetning for mer rettslige prosesser, vil foregå parallelt og ofte over lang tid.

Sheraz Malik fra Kirkens Bymisjon om bestridelse av sykemeldinger. Fakismile: Dagsavisen

Sårbare mennesker står uten inntekt i flere måneder.

Arbeidsgivere bestrider oftere sykmeldinger uten grunn

SYKDOM
SHERAZ MALIK
sivil og arbeidsrettsadvokat for Kirkens Bymisjon Rettshjelp A-krim

Den pågående debatten om sykelønnordningen mellom LO og NHO har satt søkelyset på viktigheten av økonomisk trygghet ved sykdom.

Mens LO mener at dagens ordning er avgjørende for å sikre arbeidstakernes rettigheter, argumenterer NHO for at endringer kan bidra til å redusere sykefravær.

Men hva med arbeidstakere fra EØS-land som faller inn under EØS-reguleringen?

Disse arbeidstakerne fyller viktige roller i det norske arbeidslivet, ofte i lavtlønte og fysisk krevende jobber. De betaler skatt og trygdeavgift på lik linje med andre, og forventer med rette at samfunnets sikkerhetsnett vil fange dem opp når de blir syke.

Likevel er realiteten en annen for mange. Vi ser at en stadig mer utbredt praksis blant enkelte arbeidsgivere er å bestride sykmeldinger uten reell grunn.

Resultatet? Sårbare mennesker står uten inntekt i flere måneder, ofte med katastrofale konsekvenser for dem og deres familier.

Selv om lovverket er likt for alle, gjør strukturelle forhold det vanskeligere for EØS-borgere som arbeider i Norge.

Språkbarrierer og manglende kunnskap om rettigheter gjør det utfordrende å navigere i systemet, særlig med midlertidige eller uformelle arbeidskontrakter, som gir liten stabilitet eller beskyttelse.

I Kirkens Bymisjon arbeider vi med EØS-arbeidstakere og vi ser flere saker med arbeidsgivere som bevisst bestrider sykemeldinger som et våpen for å unngå utbetalinger.

Foto: Håkon Mørved Larsen/NTB

3

Hva vi ser i praksis

3.0 Hva vi ser i praksis	s. 17
3.1 Hvem rammes	s. 17
3.2 Rekruttering og utnyttelsesmekanismer	s. 18
3.3 Bransjebildet	s. 19
3.4 Lønnstyveri som gjennomgående problem	s. 19

Mange arbeidstakere oppsøker våre organisasjoner for å få bistand, både med saker med arbeidsgiver, men også med saker mot offentlige etater som Skatteetaten eller NAV. Feilrapportering av lønn får følger for skatt og ytelser fra NAV. Det forekommer også saker mot forsikringselskaper (yrkesskade), Brønnøysundregistrene (feilaktig registrert med roller) eller politiet der fornærma har behov for bistand med anmeldelse med mer.

Synnøve Økland Jahnsen (Fafo) og Marit Nybø (Kirkens Bymisjon) på A-krimforum-møte hos Fellesforbundet 2025.
Foto: Aleksandra Czech-Havnerås

3.1 Hvem rammes

De som rammes hardest er utenlandske arbeidstakere med begrensede rettigheter, lav systemforståelse og svake språkkunnskaper. Caritas' Oslo-senter registrerte besøkende fra 121 ulike fødeland, og veiledning ble gitt på 38 språk. Ved Oslo-senteret kom 52,8 % av henvendelsene fra sårbare migranter fra EØS-land, hvorav 77 % var født utenfor Europa. Blant dem var personer med spansk statsborgerskap mest fremtredende (23 %), men disse hadde opprinnelse i 43 ulike fødeland. Tredjelandsborgere utgjorde 47,2 % av henvendelsene.

– Caritas' Oslo-senter registrerte besøkende fra 121 ulike fødeland, og veiledning ble gitt på 38 språk.

Flertallet av brukerne i utnyttelsessakene hadde europeisk statsborgerskap. De største nasjonalitetene var Spania, Polen, Romania, Italia og Portugal. Blant tredjelandborgere var de største nasjonalitetene Colombia, Ukraina, Argentina, India og Syria, og gruppen inkluderte flyktninger, faglærte arbeidere, sesongarbeidere og personer på arbeidsferie.

Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen beskriver en målgruppe med marginalisert livssituasjon preget av svak tilknytning til arbeidslivet, midlertidige eller ustabile boforhold og begrenset tilgang til offentlige tjenester. Mange har lav utdanning, begrensede språkkunnskaper og lite kjennskap til det norske systemet. Digitalt utenforskap og lav tillit til det offentlige hjelpeapparatet er også utbredt.

I tillegg til tap av lønn og rettigheter for arbeidstakere medfører arbeidslivskriminalitet betydelige samfunnskostnader gjennom tapte skatteinntekter, konkurransevridning og misbruk av offentlige ordninger. Samtidig undergraves seriøst næringsliv og tilliten til offentlige systemer. Selv om omfanget er vanskelig å tallfeste, er det grunn til å tro at arbeidslivskriminalitet koster staten alene flere titalls milliarder kroner årlig.

3.2 Rekruttering og utnyttelsesmekanismer

Frelsesarmeen rapporterer at mange av personene som oppsøker senteret har blitt rekruttert til arbeid i Norge gjennom uformelle nettverk i hjemlandet. Flere opplever at arbeidsforholdene som tilbys ved ankomst til Norge avviker betydelig fra det som ble lovet. I flere saker forsvinner arbeidsgivere eller går konkurs før arbeidstakere får utbetalt lønn eller mulighet til å fremme krav.

Organisasjonene ser et gjentakende mønster: arbeidstakere møtes med manglende kontrakter, lønn som uteblir eller utbetales for sent, svært lange arbeidsdager uten overtidbetaling, og trusler dersom de protesterer. Kirkens Bymisjon rapporterer at enkelte arbeidsgivere i flere tilfeller har hatt tilgang til arbeidstakers digitale innlogginger eller personlig informasjon, noe som kan føre til alvorlige konsekvenser i form av urettmessig gjeld, feilregistreringer eller økonomiske krav mot arbeidstakeren.

Jussbuss erfarer at individuell avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstid i praksis brukes av arbeidsgivere for å unngå å betale overtidstillegg. Mange arbeidstakere opplever at de må stå til disposisjon for arbeidsgiver hele tiden, uten å vite hvor mye de får jobbe eller hva de kommer til å tjene. I perioden 01.01.2024 til 03.03.2026 var 63 % av klientene til Jussbuss i saker om gjennomsnittsberegning utenlandske statsborgere, 81,5 % jobbet i allmenngjorte bransjer, og 51,9 % av sakene var hotell- og restaurantbransjen alene.

3.3 Bransjebildet

Byggebransjen dominerer fortsatt. Samlet utgjør den rundt 42 % av varslene hos Fair Play Bygg Oslo og omegn, og dette bildet bekreftes av de øvrige organisasjonene. De fleste sakene gjelder allmenngjorte bransjer, særlig bygg og anlegg, men organisasjonene ser også mange saker fra blant annet renhold, restaurant, landbruk og matbud.

Caritas registrerte en markant endring i 2025: restaurant- og servicebransjen ble den største enkeltkategorien blant utnyttelsessakene, en endring fra tidligere år da bygg og anlegg dominerte alene.

Fair Play Bygg Oslos statistikk viser også at multikriminell virksomhet utgjør 20 % av varslene (75 saker), noe som understreker at mange av sakene involverer kriminelle strukturer som opererer på tvers av bransjer.

3.4 Lønnstyveri som gjennomgående problem

– **Lønnstyveri er den klart mest utbredte problemstillingen på tvers av alle organisasjonene.**

Lønnstyveri er den klart mest utbredte problemstillingen på tvers av alle organisasjonene:

– **Caritas:** 99 av 150 utnyttelsessaker handlet om manglende utbetaling av lønn. Lønnstyveri inngikk også som komponent i flere saker som del av et større utnyttelsesmønster, ofte i kombinasjon med urettmessige oppsigelser, ulovlige permitteringer og press fra arbeidsgiver.

– **Frelsesarmeen:** 31 av 54 tips gjaldt lønnstyveri. Sakene omfatter ofte flere former for kriminalitet samtidig, hvor lønnstyveri gjerne inngår som ett av flere forhold.

– **Fair Play Bygg Oslo:** Lønnstyveri utgjorde 72 av 383 saker – den største enkeltkategorien.

– **Jussbuss:** Lønn (131 saker) og oppsigelse (154 saker) dominerer arbeidsrettssakene. Mange av arbeidstakerne som kontakter Jussbuss om lønnsinndrivelse har vært utsatt for sosial dumping.

– **Kirkens Bymisjon:** Lønnstyveri og urettmessige oppsigelser utgjorde hovedtyngden av sakene. Flere av disse utviklet seg til konkursrelaterte prosesser.

4

Eksempler på konsekvenser for de som rammes

Sak 1: Fallulykke ved datasenter	s. 20
Sak 2: Rekruttert på parkeringsplass	s. 21
Sak 3: Bestridelse av sykemeldinger som pressmiddel	s. 22
Sak 4: Stråmannsforetak og tvist om arbeidstakerstatus	s. 23
Sak 5: Arbeid uten lønn i serveringsbransjen	s. 25

De fleste sakene som behandles er det utenlandske arbeidstakere som av ulike grunner ikke vil stå fram. Det kan føre til ekstra vansker med å inn-drive utestående lønn, eller trusler og eller vold. Det er en stor risiko ved å være fornærmet i a-krim saker. Mange fornærmede opplever stort stress og avvising fra offentlige etater. Organisasjonene i A-krimforum gjør et betydelig arbeid som får følger for både fornærma arbeidstakere, men også gir viktig informasjon til offentlige etater. I dette kapitlet presenterer vi et lite utvalg av sakene organisasjonene har arbeidet med i 2025.

Sak 1:

Fallulykke ved datasenter – uten forsikring og uten sykepenger (Fair Play Bygg Oslo)

– Det er en stor risiko ved å være fornærmet i a-krim saker. Mange fornærmede opplever stort stress og avvising fra offentlige etater.

Gjennom våren og sommeren 2024 jobbet Florin Sauluc som elektriker ved det som skal bli et av Europas største datasentre. I august ble han utsatt for en fallulykke på ca. fire meter og fraktet til sykehus. Syv måneder senere tok Florin kontakt med Fair Play Bygg Oslo og fortalte om hvordan sykehusoppholdet og behandlingen ble fakturert ham som arbeidstaker. Han returnerte til Romania uten sykepenger og fortsatte behandling med egne midler.

I følge Florin fikk han beskjed fra NAV at de ikke kunne hjelpe ham, og ble aldri opplyst om at han måtte fylle inn skjema for søknad om sykepenger. Til tross for at Florin unektelig hadde jobbet ved datasenteret i månedene før ulykken, konkluderte helsemyndighetene med at han ikke hadde et jobbforhold i Norge. En mulig avgjørende faktor var at arbeidsgiver, Anglo Europe Limited, ikke hadde registrert ham i arbeidstakerregisteret, men i OAR-registeret – et register som myndighetene ikke sjekker når de avgjør en pasients tilgang til helsehjelp.

Arbeidsgiver hadde heller ikke tegnet yrkesskedeforsikring, obligatorisk for alle arbeidsgivere i Norge. Dagbladet Børsen dekket saken i flere omganger, og kort tid etter første sak dekket oppdragsgiver, Green Mountain, sykehusregningen. El og IT-forbundet bistår nå Florin og har meldt inn krav om yrkesskadeerstatning til Yrkesskedeforsikringsforeningen, samt varslet søksmål mot NAV.

1. mai-kronikk i Dagsavisen av
Aleksandra Czech-Havnerås
(Frelsesarmeen) og Lars Mamen
(FPBO). Faksimile: Dagsavisen

Sak 2:

Rekruttert på parkeringsplass – trusler, vold og henlagt politianmeldelse (Caritas)

To menn fra Romania, her kalt Andrei og Daniel, kom til Norge våren 2025 for å finne arbeid. De ble oppsøkt på en parkeringsplass av en mann som tilbød dem sjåførjobber rettet mot personer uten språkferdigheter. De ble en del av en gruppe på rundt ti utenlandske arbeidere i samme sårbare situasjon, med arbeidsdager på tolv til fjorten timer uten overtidsbetaling.

Lønnen kom for sent og var lavere enn avtalt. Da de tok opp manglende betaling, ble de truet med trekk på 15 000 kroner dersom de ikke møtte på jobb. Situasjonen eskalerte da arbeidslederen gikk fysisk til angrep på Andrei, noe som tvang dem til å flykte fra arbeidsplassen. Etterpå mottok de meldinger med grunnløse erstatningskrav fra arbeidsgiveren. De anmeldte saken til politiet, men den ble raskt henlagt.

Da de ble henvist til Caritas, skyldte arbeidsgiver dem to måneders lønn på rundt 70 000 kroner hver, noe som førte til at de mistet boligen og måtte sove både på akuttovernatting og ute. Caritas bisto dem med å fremme krav om utestående lønn og anmelde forholdet på nytt. Saken ble meldt til A-krimssenteret og brakt inn for forliksrådet, hvor brukerne vant frem med Caritas sin hjelp og fikk tilkjent utestående lønn. Til tross for dette fortsatte arbeidsgiveren virksomheten som før. Han hadde vært gjenstand for varsler til Arbeidstilsynet i flere år uten endring i praksis og fortsatte å rekruttere nye arbeidstakere, blant annet personer uten lovlig opphold og uten arbeidskontrakter.

Sak 3:

Bestridelse av sykemeldinger som pressmiddel (Kirkens Bymisjon)

Kirkens Bymisjon ser en stadig mer utbredt praksis blant enkelte arbeidsgivere: å bestribe sykemeldinger uten reell grunn. Resultatet er at sårbare mennesker blir stående uten inntekt i flere måneder, ofte med katastrofale følger for dem og deres familier.

Når arbeidsgiver bestriber sykemeldingen, må NAV innlede en tidkrevende prosess for å undersøke saken grundig. Saksbehandlingstiden kan strekke seg til over 12 måneder, mens arbeidstakeren står uten inntekt. Den rutinemessige bestridelsen handler sjelden om reell tvil rundt sykdom, men er ofte et kynisk trekk for å unngå å betale arbeidsgiverperioden på 16 dager. Arbeidsgiverens ord alene er nok til å utsette prosessen, og byrden legges på den syke.

For EØS-borgere er konsekvensene særlig alvorlige. De har manglende kunnskap om sine rettigheter, har uformelle arbeidskontrakter eller bolig knyttet til arbeidsforholdet – forhold som gjør det vanskelig å protestere. Mange nektes også sosialhjelp eller bostøtte. Flere av arbeidsgiverne som bevisst bruker denne praksisen, bryter også andre arbeidsrettslige regler.

**– Sårbare mennesker blir stående uten
inntekt i flere måneder, ofte med katastrofale
følger for dem og deres familier.**

Sak 4:

Stråmannsforetak og tvist om arbeidstakerstatus (Frelsesarmeen)

Fire bygningsarbeidere fra Moldova arbeidet vinteren 2024 på et byggeprosjekt i Krokstadelva. De ble rekruttert til arbeid under det som fremsto som ordinære arbeidsforhold, men sto senere igjen uten lønn, bolig eller kontrakter. Da de kom til Frelsesarmeen sommeren 2024, hadde de ingen inntekt og betydelig gjeld etter å ha lånt penger for å overleve.

Det eneste beviset de hadde med seg var en omfattende WhatsApp-dialog med arbeidsgiver. Denne dokumentasjonen viste at arbeidsgiver ga daglige arbeidsinstruksjoner, organiserte arbeidet, leverte tegninger, betalte forskudd og fulgte opp arbeidet fortløpende. Dette er klare kjennetegn på et arbeidsforhold.

Likevel ble det opprettet et enkeltpersonforetak i navnet til én av arbeiderne etter at arbeidet startet. Foretaket ble senere slettet av Brønnøysundregistrene som stråmannsvirksomhet etter varslings fra Frelsesarmeen.

Selskapet gikk senere konkurs, og arbeiderne fremmet krav for ubetalt lønn. Bostyrer har imidlertid innstilt på at de ikke anses som ansatte, noe som kan innebære avslag på dekning fra NAVs lønnsgarantiordning. Saken har involvert flere offentlige aktører, men ingen har hatt ansvar for helheten eller for oppfølgingen av arbeiderne. Til tross for omfattende dokumentasjon står de fortsatt uten oppgjør. Saken illustrerer hvordan arbeidstakere kan falle utenfor beskyttelsesordninger når arbeidsforhold skjules gjennom formelle konstruksjoner.

– Saken har involvert flere offentlige aktører, men ingen har hatt ansvar for helheten eller for oppfølgingen av arbeiderne.

Aleksandra Czech-Havnerås,
Frelsesarmeen, omtalte saken
i Drammens Tidende.
Fakismile: Drammens Tidende

DT24

Raser mot bostyrer: – Fire håndverkere får ikke dekket sine lønnskrav

Aleksandra Czech-Havnerås raser mot behandlingen fire håndverkere fra Moldova har fått av bostyreren etter konkursen i Viken Totalentreprenør.

REGAERER: Aleksandra Czech-Havnerås, seniorrådgiver arbeidslivskriminalitet i Frelsesarmeen, har klaget på bostyrer etter en konkurs i et byggfirma der fire moldovske arbeidere ikke fikk lønn. Foto: Rune Folkedal

Sak 5:

Arbeid uten lønn i serveringsbransjen (Jussbuss)

“Nabeel” kom til Norge sommeren 2025 med lite penger. Kort tid etter møtte han en gatekjøkkeneier som tilbød ham jobb. Nabeel takket ja og var innstilt på å jobbe så mye som mulig for å få en inntekt han kunne leve av. Han ble tilbudt 16 000 kroner for 200 timers arbeid, med begrunnelse om at han trengte opplæring. Nabeel takket nei til dette, men begynte likevel å jobbe på gatekjøkkenet fordi han ikke fant annet arbeid og håpet at eieren ville betale mer dersom han jobbet mye og godt. Etter å ha jobbet rundt 120 timer, tok Nabeel opp lønsspørsmålet på nytt. Eieren svarte da at han kunne få 3 000 kroner for arbeidet han allerede hadde utført. Nabeel avslo og sluttet etter hvert på gatekjøkkenet. I ettertid ble han advart av eieren mot å snakke med andre om saken, og eieren har opptrådt truende overfor ham. Nabeel ønsker å kreve lønnen han mener å ha krav på etter allmenngjort tariff. Han har imidlertid verken timelister, lønnslipper eller arbeidskontrakt, og han får ikke kontakt med arbeidsgiver. Nabeel forteller at flere andre han kjenner som har jobbet i samme restaurant, har opplevd det samme. Nabeel fikk vite underveis i arbeidet at eieren driver med organisert kriminalitet, men fortsatte å jobbe på gatekjøkkenet ettersom han var desperat etter penger. Nabeel jobbet mange timer for arbeidsgiveren uten å få betalt for noen av dem, og står uten ressurser og dokumentasjon til å drive inn lønnen på egenhånd.

– I ettertid ble han advart av eieren mot å snakke med andre om saken, og eieren har opptrådt truende overfor ham.

5

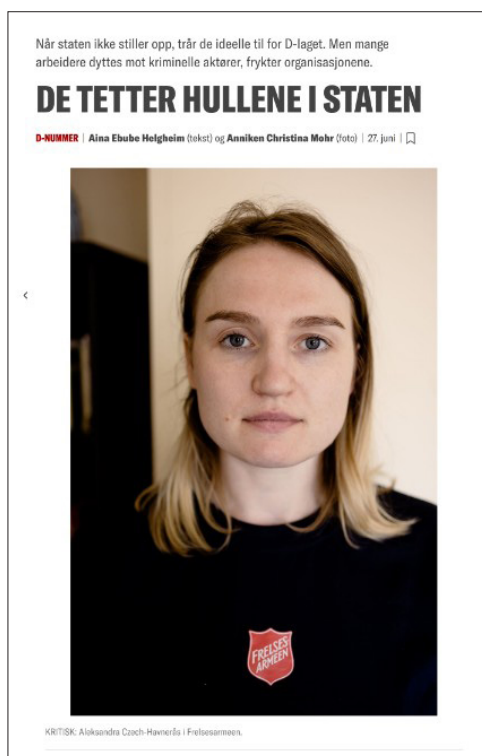
Nye tendenser i 2025

Gjeld påført uten samtykke: Kirkens Bymisjon rapporterer en økning i saker der arbeidstakere påføres gjeld uten å vite det – enten i form av produkter, varer, kredittkort eller lån. Når arbeidsgiver har tilgang til arbeidstakers digitale innlogginger, er det for personer med begrenset kunnskap om systemene svært vanskelig å oppdage og håndtere slike forhold. Fair Play Bygg Oslo registrerte også 68 saker om bedrageri/misbruk av kreditt – den nest største enkeltkategorien etter lønnsstyveri. Sakene er ofte kombinert med ID-misbruk/tyveri.

Markant økning fra restaurant- og servicebransjen: Flere av organisasjonene rapporterer om en tydelig økning i saker fra restaurant- og servicebransjen. Caritas beskriver dette som en klar vridning sammenlignet med tidligere år, da bygg og anlegg dominerte alene. Jussbuss ser også at mange av personene som utsettes for arbeidslivskriminalitet, arbeider innen restaurant- og servicebransjen.

Sterk økning i tips og varsler: Frelsesarmeens migrasjonssenter sendte 54 tips til Fair Play Bygg Oslo i 2025, opp fra 34 i 2024 – en økning på 59 %. Migrasjonssenteret rapporterer at tipsene ofte fører til tilsyn, utbetaling av utestående lønn, avslutning av kontrakter fra oppdragsgivere eller at virksomheter retter opp forholdene.

Aleksandra Czech-Havnerås,
Frelsesarmeen, i Klassekampen.
Fakismile: Klassekampen

Økende behov for bistand også blant organiserte arbeidstakere: Flere organisasjoner rapporterer at også fagorganiserte arbeidstakere i økende grad oppsøker ideell sektor for hjelp i saker om arbeidslivskriminalitet. Dette gjelder blant annet arbeidstakere som opplever at de ikke får tilstrekkelig bistand eller faller mellom ulike systemer og ansvarsområder etter at kriminaliteten er avdekket. Organisasjonene opplever samtidig at offentlige etater i større grad henviser personer til lavterskeltilbud i sivilsamfunnet for videre oppfølging.

Bestridelse av sykemeldinger som systematisk praksis: Flere organisasjoner ser at bestridelse av sykemeldinger brukes strategisk av useriøse arbeidsgivere. Kirkens Bymisjon rapporterer saksbehandlingstider på over 12 måneder hos NAV, mens arbeidstakeren står uten inntekt. Det bør også innføres en karanteneperiode for arbeidsgivere som regelmessig ikke får medhold hos NAV. De vil da ikke ha mulighet til å bestride sykemeldinger i en viss periode etter gjentatte misbruk av ordningen. Saksbehandlingstiden hos NAV må også ned i saker om sykepenger.

Jussbuss-kronikk om bestridelse av sykemeldinger.
Fakismile: Dagsavisen

Meny Dagsavisen Les E-avis Min side

Det vil være arbeidstakeren som selv må dokumentere overfor Nav at arbeidsgiver har beordret en syk arbeidstaker til arbeid som forverrer sykdommen, mener innleggesforfatteren. Illustrasjonsfoto: Gorm Kallestad/NTB

Debatt

Arbeidstakeren pålegges en betydelig bevisbyrde

Å styrke arbeidsgivers adgang til å beordre en syk arbeidstaker kan fort gi motsatt effekt av det lovendringen var ment å oppnå.

Isak Hagaseth Mydske
SOSIAL, ARBEID OG TRYKDERETTSGRUPPA I JUSSBUSS

Lars Mamen, Fair Play Bygg Oslo og omegn.
Fakismile: Dagsavisen

– Både risiko og straff er lavere i næringslivet enn sammenlignet med tradisjonell narkotika-kriminalitet.

Økt kompleksitet – multikriminalitet: Fair Play Bygg Oslo registrerte 29 saker kategorisert som multikrim. Alle organisasjoner bekrefter at lønns-tyveri sjelden forekommer isolert, men inngår i et mønster med konkursskriminalitet, stråmannsvirksomhet, skatteunndragelser, ID-misbruk og fiktiv fakturering. Fair Play Bygg Oslo registrerte også 10 saker med profesjonelle tilretteleggere.

Fair Play sendte tips dagen før granatangrep

Fair Play Bygg Oslo tipset blant annet politiet om forbindelser mellom neglesalongen i Oslo og sushirestauranten på Strømmen dagen før det andre granatangrepet.

Leder av Fair Play Bygg Oslo Lars Mamen forteller til Dagsavisen at organisasjonen sendte ut et varsel dagen før granatangrepet på Strømmen. Fair Play Bygg Oslo

Innenriks

Gry Catinka Wold
JOURNALIST

PUBLISERT 11.11.2025 - 06:00

Lesetid: 3 min

Økt behov for NAV-bistand: Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen rapporterer et økende behov for bistand i NAV-saker: bestridelse av sykepenger, avslag på økonomisk sosialhjelp, karantenetid for dagpenger i tilfeller der arbeidstaker ikke selv var skyld i oppsigelsen. Jussbuss erfarer også at arbeidstakere ikke får ytelser fra NAV som følge av at arbeidsgiver er useriøs eller kriminell, for eksempel ved at arbeidstakeren ikke får jobbe i oppsigelsestiden og heller ikke får dagpenger. Flere har også problemer med dokumentasjon for beregning av sykepenger og andre trygdeytelser. Jussbuss erfarer at NAVs veiledningsplikt i mange tilfeller ikke overholdes og at saksbehandlingstiden er lang.

Organiserte kriminelle etablerer seg i arbeidslivet: Fair Play Bygg Oslo og omegn ser at organiserte kriminelle nettverk søker å etablere eller overta foretak med «legal» fasade. Det er en tydelig trend, det samme blir rapportert fra Sverige og ellers i Europa. Både risiko og straff er lavere i næringslivet enn sammenlignet med tradisjonell narkotikakriminalitet.

Maria Reiten Hindahl fra Caritas
i rettssak.
Foto: Caritas Norge

Profesjonelle tilretteleggere: Regnskapsførere, revisorer, innsidere i finans og offentlig forvaltning, helsepersonell spiller en rolle i flere av sakene og bidrar til kriminaliteten. Gruppen av profesjonelle tilretteleggere er relativt liten, men spiller en nøkkelrolle.

6

Samarbeid mellom organisasjonene

Samarbeidet bidrar til bedre informasjonsdeling, økt kompetanse og mer effektiv oppfølging av saker hvor personer kan være utsatt for utnyttelse. Fair Play Bygg Oslo er en særlig viktig samarbeidspartner for flere av organisasjonene. Alle organisasjonene tipser Fair Play Bygg Oslo, som kvalitetssikrer de og videresender de til relevante aktører. Fair Play Bygg Oslo fungerer dermed som en bro mellom førstelinja og kontrollmyndighetene.

Lars Mamen (FPBO), Maria Reiten Hindahl (Caritas), Aleksandra Czech-Havnerås (Frelsesarmeen) og Marit Nybø (Kirkens Bymisjon) etter møte på Stortinget.
Foto: Lars Mamen

7

Anbefalinger

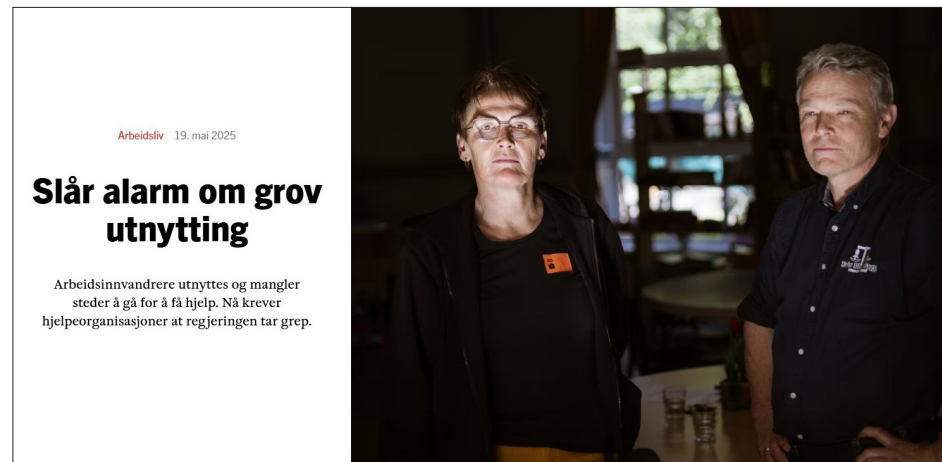
1. Øk ressursene til førstelinjeorganisasjonene s. 31
2. Styrk arbeidstakernes tilgang til rettshjelp ved lønnsstyveri s. 32
3. Skjerp kravene til arbeidsgivers bestridelse av sykemeldinger s. 32
4. Styrk håndhevingen overfor gjengangere s. 32
5. Ansvarliggjøring av oppdragsgivere s. 32

Basert på erfaringene fra 2025 fremmer organisasjonene i A-krimforum følgende anbefalinger:

1. Øk ressursene til førstelinjeorganisasjonene

Organisasjonene i A-krimforum fyller et kritisk hull mellom det offentlige tilbudet av rettshjelp og bistanden fra fagbevegelsen. For mange utsatte arbeidstakere er ideelle organisasjonene den eneste veien til hjelp. Finansieringen bør være forutsigbar og tilstrekkelig til å dekke det reelle behovet i feltet. Dagens ordninger er i hovedsak rettet mot rettshjelp og arbeid mot menneskehandel, og er ikke tilpasset omfanget og kompleksiteten i arbeidslivskriminalitet. Det bør derfor etableres en mer målrettet og langsiktig finansiering av arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, for eksempel gjennom en egen tilskuddsordning.

Marit Nybø (Kirkens Bymisjon) og
Lars Mamen (FPBO) i Klassekampen.
Fakismile: Klassekampen

2. Styrk arbeidstakernes tilgang til rettshjelp ved lønnstyveri

Fri sakførsel i lønnsinndrivelsessaker må innføres, ikke bare fritt rettsråd. Lønnsinndrivelsesprosessen innebærer en rekke rettslige steg og krever inngående kjennskap til sivilrettslige prosessregler, insolvens og selskapsrettslige problemstillinger. Den alminnelige arbeidstaker har verken økonomi, tid eller kompetanse til å drive inn lønnskrav alene. Staten bør også vurdere å overta inndrivningen av de mest åpenbare tilfellene av lønnstyveri, og sikre at de som utsettes for lønnstyveri blir sikret et forsvarlig livsopphold.

3. Skjerp kravene til arbeidsgivers bestridelse av sykemeldinger

Det må stilles strengere krav til arbeidsgivers dokumentasjon for å bestride en sykemelding. Arbeidsgivere bør dokumentere konkrete grunner for bestridelsen. Dersom arbeidsgiver ikke kan dette, bør NAV behandle sykemeldingen som gyldig inntil det motsatte er bevist. NAV bør også sikre at arbeidstaker får sykepenger til saken er avklart, slik at arbeidstakere ikke etterlates i en prekær situasjon.

4. Styrk håndhevingen overfor gjengangere

Organisasjonene ser gjentakende eksempler på at de samme arbeidsgiverne og tilretteleggerne fortsetter med systematisk utnyttelse selv etter gjentatte varsler, tilsyn og politianmeldelser. Sanksjonsmulighetene må styrkes og det må få reelle konsekvenser å ignorere pålegg fra Arbeidstilsynet og andre kontrollmyndigheter.

– Den alminnelige arbeidstaker har verken økonomi, tid eller kompetanse til å drive inn lønnskrav alene.»

5. Ansvarliggjøring av oppdragsgivere

A-krim skjer i et marked. I mange av våre saker er det store næringslivsaktører som er kunder. Det er også offentlige oppdragsgivere fra kommunesektoren. Større risiko til oppdragsgiver for a-krim i kontraktskjeden som utvidet solidaransvar, vil bidra til å forebygge a-krim.

8

Konklusjon

Arbeidslivskriminalitet rammer i hovedsak utenlandske arbeidstakere gjennom lønnstyveri, utnyttelse og tap av rettigheter og verdighet i arbeidslivet. Samtidig svekkes både velferdsstaten og seriøst næringsliv gjennom tapte skatteinntekter, misbruk av offentlige ordninger og konkurransevridning.

Men arbeidslivskriminalitet handler ikke bare om økonomi. Norge har gjennom lang tid arbeidet for å demokratisere arbeidslivet og regulere maktforholdene gjennom lovverk og tariffavtaler. Økningen i arbeidslivskriminalitet bidrar til å reversere deler av denne utviklingen. I risiko-bransjer fører dette til økt risiko for yrkesskader, svakt eller manglende oppsigelsesvern, redusert organisasjonsfrihet og fravær av vernetjeneste.

Organisasjonene i A-krimforum utfører derfor et viktig arbeid som ikke bare kommer de berørte arbeidstakerne til gode, men som også bidrar til å beskytte rettsstaten, seriøst arbeidsliv og grunnleggende verdier i det norske samfunnet.

A-krimforum-møte hos
Frelsesarmeen 2025.
Foto: Synnøve Økland Jahnsen

**– Arbeidslivskriminalitet handler
ikke bare om økonomi.**

A-krimforumet

c/o Kirkens Bymisjon / Tollbugata 3, 0152 Oslo

Saksnr: AK-2025-1222

Oslo, 02.06.2026

Inkassovarsel

Saksnummer: AK-2025-1222
Kreditors referanse: Felles rapport 2025
Kreditor: over 1200 arbeidstakere utsatt for utnyttelse
Kravet gjelder: Utestående lønn, rettigheter og verdighet
Forfalt: For lengst overskredet
Status: **Ubetalt**

Lønnstyveri er straffbart – men fortsatt utbredt.

I 2025 registrerte organisasjonene i A-krimforumet over 1200 saker knyttet til arbeidslivskriminalitet. Rundt 60 % av sakene gjaldt utestående lønn, og mange arbeidstakere sto uten kontrakt, inntekt eller grunnleggende rettigheter.

De innkalles herved til gjennomgang av kravet:

Tittel: Arbeid uten lønn og rettigheter – hva må gjøres?
Dato: 02. juni 2026, kl. 8:30 frokost/mingling
Tidspunkt: kl. 9:00–10:00 seminar
Sted: Tollbugata 3 hos Kirkens Bymisjon

Vi inviterer politikere, myndigheter, fagbevegelsen, forskere og andre aktører til en samtale om:

- hva vi faktisk ser i praksis
- hvor systemet svikter
- og hva som må endres

Velkommen til et viktig og nødvendig ordskifte om arbeidslivskriminalitet i Norge.

Kontaktinfo

Caritas ressurscenter

Storgata 38

Drop in, åpent man.-tors.: 10-16

Kontaktperson:

Maria Reiten Hindahl

maria.hindahl@caritas.no

Fair Play Bygg – Oslo og Omegn

fairplaybyggoslo.no

post@fairplaybyggoslo.no

ostfold@fairplaybyggoslo.no

Lik og følg oss på Facebook:

facebook.com/fairplaybygg/

Frelsesarmeen

Kontaktperson:

Aleksandra Czech-Havnerås

Aleksandra.czech-havneras@frelsesarmeen.no

Tlf.: 40800582

Kirkens Bymisjon

Bymisjonscenteret, avd. fattige tilreisende

Kontaktperson:

Marit Nybø

marit.nybo@bymisjon.no

Tlf.: 95926083

Retts hjelp A-krim

Kontaktperson:

Sheraz Malik sheraz.malik@bymisjon.no

Jussbuss

Skippergata 23, 0154 Oslo

Tlf.: 22 84 29 00

www.jussbuss.no

